

**GÜNÜMÜZ BATI TRAKYA
TÜRKLERİ ÖYKÜSÜ**

Hüseyin Mehmet (1981-): Batı Trakya Gümölcine’de doğdu. Ortaokul ve lise öğrenimini Bursa Yıldırım İmam Hatip Lisesi’nde tamamladı. Konya Selçuk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı mezunudur. Trakya Üniversitesinde Türk Edebiyatı alanında “*Batı Trakya’da Yayımlanan Çocuk Dergileri Üzerine Bir Araştırma*” çalışmasıyla yüksek lisansını tamamladı. Halen Trakya Üniversitesi Balkan Çalışmaları alanında doktora-sına devam etmektedir.

Hüseyin Mehmet Batı Trakya’da yayımlanmakta olan Fiyaka ve Saklambaç çocuk dergilerinin yayın yönetmenliğini sürdürmektedir. Yazıları ve öyküleri *Maballe Mektebi*, *Yedi İklim*, *Bir Nokta*, *Bağlar*, *Yitiksöz* ve *Fiyaka* dergilerinde yayımlanmıştır. *Kalanlara*(2023) adında bir öykü kitabı bulunmaktadır.

GÜNÜMÜZ BATI TRAKYA TÜRKLERİ ÖYKÜSÜ

Hazırlayan: Hüseyin Mehmet

İÇİNDEKİLER

SÖZ BAŞI / 7

Gündüz Nene/Mehmet Hilmi / 13
Tütün/Rahmi Ali / 19
Vize/Mustafa Tahsinoğlu / 25
Almanyalılar/Mücahit Mümin / 35
Ayşe Aşşelerden/Refika Nazım / 43
Yaşamak Ne Güzel/Hüseyin Alibabaoğlu / 47
Kısa Bir Yolculuk/Tevfik Hüseyinoğlu / 51
Ali/Mehmet Çolak / 55
Pancar Çapacıları/Hüseyin Mahmutoğlu / 59
Kupa Beyi/Salih Halil / 65
Kedilerin Başı Sađolsun/Abdurrahim Subaşılar / 69
Emine/Ramadan Duban / 75
Alman Topları.../Vildan Serdar / 81
Sefertası/Hüseyin Mehmet / 89
Yürüyen Yabancı/Koray Bağdatlı / 93
Samimiyetin Sesi/Meltem Ali / 97
Yalnızlık/Esma Deli Hasan / 101
Gamlı Hazan/Elif Amuçka / 107
Papatya Kokan Umut/Esra D. Hasan / 115
Dişli Ali/Zeynep Recep / 121
Okunmamış Hayatlar/Duygu Hacı Ali / 125

SÖZ BAŞI

Anavatan Türkiye'den ayrı ve farklı siyasal, sosyal ve kültürel düzlemde kendilerini bulan Batı Trakya Türkleri'nin 90 yıllık zaman içerisinde yazılı edebiyatla olan bağları geç bir şekilde kurulur. Değişik sosyal nedenlerin yanı sıra siyasal otoritenin, azınlığın bağımsız bir kimlik geliştirmesinde menfi tavır sergilemesi dolayısıyla kültürel amaçlı bütün çalışmaları ya çok sıkı bir denetime tabi tutmuş, ya da bu faaliyetleri büsbütün alenen engellemiştir.

Canlı bir edebiyat olan Batı Trakya Türk edebiyatı gazete veya dergi çıkartan şahıslarla başlar. Türkiye mezunu öğretmenlerle pekiştirilen edebiyat arayışı, geçen zaman içerisinde kararlı çalışmalarla devam eder. Çalışmalardaki bu kararlılık, ciddi sakıncaları da beraberinde getirir. Yunan yönetiminin sıkı takibi altında olan öğretmenlerin her hareketi dikkatle izlenmektedir. Zaten Batı Trakya Türk toplumunda edebiyatla uğraşabilecek, edebiyata yatkın olan kesim çoğunlukla öğretmenlerdir. Geçmişte olduğu gibi bugün de yönetimin gözüne batan okul dışı etkinlikler yüzünden birçok Türk öğretmen, görevinden uzaklaştırılmış, işsiz duruma düşürülmüştür. Hatta birçok öğretmene, görev izni dahi verilmemiştir. O nedenle öğretmenler üzerinde bir korkutma, bir yıldırma anlayışı hüküm sürer. Ancak görevli olduğu halde edebiyat çalışmalarında bulunan öğretmenler de vardır. Onlar bu çalışmalarını gizli, hedef olmamaya özen göstererek sürdürmüşlerdir.

Edebiyat çalışmaları 70'li yıllarda genç öğretmenler kuşa-

ğıyla kararlı bir hamle içine girer. Ancak Batı Trakya Türk azınlığı, edebiyat çalışmalarının belki de en önemli hamlesini 90'li yıllardan sonra genç isimlerin katılmasıyla gerçekleştirir. Bu dönemde edebiyat çalışmaları geçmiş dönemlere kıyasla daha iyi bir ortama kavuşur.

Batı Trakya Türk edebiyatında yeni yeni gelişmeye başlayan türlerden en köklü edebi tür şiirdir. Şiiri öykü, roman, tiyatro ve folklor gibi edebi türler izler. Bunlar arasında hem nicelik hem de nitelik bakımından bilimsel araştırmaya elverişli olan türler şiir, öykü ve roman birikimi bunu takip eder.

Batı Trakya Türk edebiyatının önemli sayılabilecek niteliklerinden bir tanesi de ilk zamanlardan beri bir çocuk edebiyatının bulunmasıdır. Batı Trakya'da çocuk edebiyatı geleneği gazeteci Asım Haliloğlu'yla başlar, onu Hüseyin Alibabaoğlu ve Alırıza Saraçoğlu gibi isimler takip eder. Çocuk edebiyatı şiirden başka hikayede ve halk edebiyatı türü olan masal türlerinde gelişir. Alırıza Saraçoğlu'na ait "*Yarınlar Sizin Olacak*" adlı çocuk edebiyatını içeren kitabı basılır. Ne var ki 80'li yıllarda çocuk edebiyatına olan ilgisizlik yüzünden akamete uğrar.

90'lı yıllardan sonra Batı Trakya Türk edebiyatına yeni bir nesil katılır. Bu yeni nesil çoğunlukla Türkiye'de öğrenim görmüş olan çağdaş Türk edebiyatının etkisi altında Batı Trakya'da bir edebiyat ortamı oluşturma eğilimi içindedir. Özellikle bu yeni edebiyat anlayışında, dış yapı itibarıyla Türk (Türkiye) edebiyatının özelliklerini taşıma gayreti göze çarpar. Bu durum daha çok şiirde kendini belirgin kılar.

Batı Trakya Türk edebiyatında öykü son yıllarda dikkate değer bir başarı ivmesi yakalar. Eğitim olanaklarının çok sınırlı olduğu, kültürel uyanışın engellendiği Batı Trakya Türk toplumu gibi küçük bir toplumda öykünün geldiği noktayı umut verici bir aşama olarak görmek gerekir. Genellikle iyi bir Türkçenin kullanıldığı öykülerin konusu, şiirin konusundan pek farklı değildir. Her şeyden önce öykülerde konu itibarıyla toplumsal düzen ve bu düzenin mağdurları ön plana çıkartılır.

Batı Trakya Türk edebiyatında öykü türünde göz ardı edil-

memesi gereken, özellikle çocuklar için yazılmış öykülerdir. Bu öyküler nazım ve nesir biçiminde yazılmıştır.

Batı Trakya Türk edebiyatının kazandığı türlerden roman, bu edebiyatın geleceği açısından önemli bir adımdır. Tenkit edilebilecek hususları bir yana, Batı Trakya Türk romanının iyi bir dille yazıldığı, sürükleyici öğelerle bezendiği gözlerden kaçmaz.

Batı Trakya Türk şiiri açısından verimsiz geçen ilk yıllarda Türk toplumu istikrarsız bir dönem geçirir. Oluşan yeni siyasal ve sosyal ortama uyum sağlamaya çalışan Batı Trakya Türk toplumu, ilk zamanlar kendini toparlamaya, toplumsal düzenini kurmaya çalışır. Şiirle tanışma, daha doğrusu kendi şiirini tanıma bağlamında çeyrek yüzyıl kadar geçen bir suskunluk döneminden sonra yerli basın şiire yer vermeye başlar. Yerli azınlık basınında siyasi atışmalar biçiminde başlayan şiir, bu dönemde beklenen ilgiyi görmez.

Yerli Türk şiiri için henüz gelişim aşaması sayılabilecek bu dönemin şiiri sade olmakla birlikte, doğanın güzelliklerini ve toplumsal konuları işleyen şiirler olmaktan öteye ne yazık ki gidemez. Ancak şiirin öncüleri arasında sayılan Asım Haliloğlu'nun şiir anlayışı, bir farklılık gösterir. Şair, doğa ve topluma ilişkin temaların yanı sıra çocuklara yönelik şiirlere de yer verir.

Batı Trakya Türk edebiyatında, yukarıda da belirttiğimiz gibi edebi türler içinde kendisinden en çok söz ettiren şiirin, 70'li ve 80'li yıllarda net olarak kendini tanımlamaktan, yönünü belirlemekten yoksun olduğu görülür. Yakalamaya çalıştığı çağdaş çizginin yanı sıra, Divan şiiri geleneğiyle de sıkı bir ilişki içinde kalması, bir bocalama yaşamasına neden olur. Ne olursa olsun, yerli şiirin başlangıç dönemini izleyen yıllarda, şiirle uğraşan isim sayısı epey çoğalır. Asım Haliloğlu'nun yanısıra Alırıza Saraçoğlu, Hüseyin Alibabaoğlu, Mustafa Tahsinoğlu, Hüseyin Mazlum, Kadir Yakıbaşıoğlu, Hüseyin Mahmutoğlu gibi isimlere rastlanır.

Batı Trakya Türk edebiyatında öykü türü, şiir gibi en çok gelişme gösteren türlerdendir. Toplumcu anlayış, edebiyatın diğer türlerinde olduğu gibi öyküde de kendini gösterir. Yerli

Türk edebiyatının ilk yıllarına dek uzanan öykü türü Mehmet Hilmi ile başlar. Yerli Türk edebiyatı açısından bir ilki simgeleyen “Gündüz Nene” adlı öykü, zenci bir aileden olan bir kadını konu alır.

Mehmet Hilmi'nin iyi bir Türkçeyle kaleme alınmış bu ilk öyküsünden sonra bu tür, Mücahit Mümin ve Rahmi Ali'yle bir sıçrama içine girer. Mustafa Tahsinoğlu, Hüseyin Mahmutoğlu, Hüseyin Alibabaoğlu gibi imzalarla öykü geleneği giderek güçlenir. 90'lı yıllarda Şafak dergisinin çıkışıyla bu atak pekişir.

Batı Trakya öykü türünde işlenen konular, şirde işlenen konularla büyük bir benzerlik gösterir. Toplumsal konuların ağır bastığı öykülerde savaş, göç, aşk, yalnızlık, Yunanlılarla Türkler arasında iyi komşuluk ilişkileri, Batı Trakya Türklerinin en önemli gelir kaynağı olan tütün, öğretmen öğrenci ilişkisi (okul), çocuk gibi konular işlenir.

Batı Trakya Türk edebiyatı açısından yeni bir dönem olarak kabul edebileceğimiz bu dönemde, önceki dönemlerden gelen yazarların yanısıra, yeteneklerini ortaya koyan yeni yazarların da yetiştiğini görmekteyiz.

Batı Trakya Türk öyküsünün şekil özelliklerine baktığımız zaman, düz yazıyla yazılmış öykülerden başka çocuklara yönelik olarak manzum öykülere de rastlarız. Asım Haliloğlu'nun “Köylünün Verdiği Ders” ve “Altın Yumurtlayan Tavuk”, Hüseyin Alibabaoğlu'na ait “Batı Trakya'da Yaşanmış Bir Hikâye: Alibaba ve Kayıp”tan başka Alırıza Saraçoğlu'na ait “Hazreti İbrahim ve Mecusi” adlı çalışmaları sayabiliriz.

Roman türünde sayılı ürünlerin verildiği eserlerin başında Mehmet Arif (Kemal Şevket Batıbey)'e ait olan Üzeyir Ağa romanı, 1970'li yıllarda yazılmıştır. İkinci baskısını yapan romanın basım tarihi bulunmamaktadır. Bu türde önemli bir aşama kaydeden ikinci roman ise Tefik Hüseyinoğlu'nun *Meslek Borcu* romanıdır.

Rahmi Ali'nin *Yunan İç Savaşı'nda Batı Trakya Türk Azınlığı*, *Batı Trakya'da Türk Edebiyatına Gönül Verenler*, *Ebcedli Yıllardan Günümüze Batı Trakya Türklerinde Eğitim* adlı inceleme kitapla-

rı yanında *Fil ile Karınca* masal kitabı bulunmaktadır. Öykü olarak *Zor İş*(2021), *Bir Öğle Vakti*(2022) kitapları, yakın dönemde ise roman olarak *Bu Toprağın İnsanları*(2022) kitabı basılmıştır.

Yakın dönem roman yazarlarından Vildar Serdar ise *Sabahsız Gece*(2012) *Aşk ve Göç*(2016) romanlarından sonra romandaki kararlılığını sürdürmüş *Saranghae*(2021) ve son romanı *Turkuaz Gözyaşı*(2022) romanlarıyla gayretini devam ettirmektedir.

Batı Trakya bugün günlük çıkan bir gazeteden yoksundur. Haftalık *Gündem* ve *Millet* gibi gazeteler yayın hayatını hâlihazırda sürdürmektedir.

Dergi kapsamında mesleki ve aktüel haberlerin toplandığı *Rodop Rüzgârı* ve *Öğretmenin Sesi* dergileri yer almaktadır.

2013 yılında yayın hayatına başlayan iki aylık düşünce ve edebiyat ağırlıklı yazılarıyla, farklı tasarım ve görselliğe sahip olan *Fiyaka* dergisi Batı Trakya toplumuna yeni bir soluk katmış, dil, edebiyat düşünce ve akademik makale düzeyindeki katkısıyla birçok gence kendi bünyesinde yer vermiştir. *Fiyaka* dergisi bugün hâlâ Hüseyin Mehmet'in yayın yönetmenliğinde yayın hayatına devam etmektedir.

2017 yılında uzun yıllardır var olan çocuk dergisi boşluğunu ise *Saklambaç* çocuk dergisi doldurmuştur. Batı Trakya'da var olan yegane çocuk dergisi olan *Saklambaç* çocuk dergisi bugün 85. sayısına ulaşarak 7. yılını doldurmuştur.

Batı Trakya Türk edebiyatı gerek Rumeli coğrafyasının akra-ba kültürlerinden gerek anavatan Türkiye ile içinde bulunduğu sıkı ilişkilerden ve gerekse de Osmanlı döneminin kültür mirasından soyutlanarak incelenemez. Her edebiyat gibi Batı Trakya Türk edebiyatı da bu yoğun ilişkilerin ve kendi dinamiklerinin etkisinde toplumunun duyuş, düşünüş ve heyecanının açık ifadesi olarak görülebilir.

Sade bir Türkçeyle ayakta kalan Batı Trakya Türklerinin kültürel kodlarını barındıran bu hafıza, hiç şüphesiz kendi gücünü yine aidiyet köklerinden alarak yeşermekte ve filizlenmektedir.

GÜNDÜZ NENE

Mehmet Hilmi

Her gün evindeki sobasının başını, yahut tatlı bir rehavet ile meşbû¹ olan yatağını terk ederek kahvehanelerin dumanlı havası içinde birkaç saatlik vakit geçirmek isteyen gençler; sabahın sinirlere mahmurluk aşıl原因 hafif ve serin rüzgârların karıştırdığı, kumral, siyah saçlarını hoş bir itina ile tanzim ederek sabah kahvesinin arkadaşlarının evlerinde içmeye giden genç kızlar, Gündüz Nene'nin zifiri karanlıklarında nişan veren kuzgunî siyah çehresini ve bunun etrafındaki beyaz, bir genç kız sinesi kadar beyaz fistanını görürler, tatlı bir ürkeklikle üslûpla konuşurlar, şakalaşırlardı...

Gündüz Nene, memleketin kölelerinden idi. Kölelerin çocuklarından değil... Binâenaleyh, ihtiyar olduğu anlaşılıyordu. Memleketin bütün ihtiyar ve genç beyleri, hatta bunların babaları ve dedeleri, hep Gündüz Nene'nin kolları arasında büyümüşler, hep bu parlak siyah bir renge malik olan zenci kadının himmeti ve gayreti ile meydana gelmişlerdi. O kadar ihtiyar olmasına rağmen bu hususta hiçbir emareye malik değildi. Yaşadığı senelerin adedini, hesabını şaşırان bu ihtiyar kadının çehresinde hiçbir buruşukluk görünmüyordu...

Ağzında zaman zaman dökülen ince fakat süt gibi beyaz ve

¹ meşbû: dolu- doymuş tâli: (metinde) talih kısmet, baht.

muntazam dişler, bu siyah çehrenin arasında inci daneleri gibi arzı endam ediyor, asırlardan kalmış bir kalenin mermerden bina olunmuş fakat yıpranmamış duvarlarını andırıyordu.

Bu ağır vücudun pek eski bir tarih taşıdığı yalnız ayaklarından anlaşılırdı. Uzun, bitmek tükenmek bilmeyen senelerin her gün birer ikişer yığıldıkları sıklette gittikçe zayıflayan bacaklar, artık hareket edemeyecek bir hâle gelmişlerdi. Gündüz Nene, en ziyade onlardan şikâyet ederdi. Bunların, bu zafiyetini hiç beğenmiyor, ağır vücudunun altında sürüklenen bu iki ayağına âdeta hiddet ediyordu. Fakat, bunun tek sebebi daha ziyade, ihtiyarlığına birer canlı şahit olmalarındandı. Zira, Gündüz Nene, katiyen ihtiyarlamak istemiyor. Hayatın önüne serdiği sefalet levhalarından kendine mahsus bir lezzet bularak, derin ve aşılmaz bir ümidin, hoş cazip bir emelin saadetlerle mâli² neticesini görmek, ondan sonra bu beyazları sararmış gözlerini kâinata kapamak istiyordu.

Gündüz Nene, beyaz insanların fildişi kırmak için gittikleri o uzak memleketlerin evlâtlarındandı. Afrika'nın fildişi sahillerinde, o muazzam ormanların kenarlarındaki zenci köyleri bir zamanlar Avrupalı köle tacirlerinin en ziyade saldırdıkları yerlerdi. Ormanlardaki hayvanlarından, topraklarındaki madenlerinden velhasıl, her türlü tabii mahsulâtından istifade ettikleri bir memleketin insanlarını da, cebren alır, başka memleketlere de bir hayvan gibi satar, para kazanırlardı. Gündüz Nene, güneşin insan kafasına kızgın kafasına taçlar geçirdiği bir memleketten henüz pek küçük iken çalınmıştı...

O, aradan büyük bir asır, belki daha fazla bir zaman geçtiği halde, bu vakayı katiyen unutmaz; onu, her an, ibadet etmeye mahsus mevhum bir kible gibi kalbinin en derin hücrelerine saklardı.

Kızgın, sıcak günlerin birisinden sonra, yine aynı yelsengiz bir sıcaklık ile giren bir gece; Gündüz Nene'nin kalbine saklanan kiblenin siyah bir çerçevesiydi. İşte, bu zifiri karanlıklar içinde,

² mâli: çok, fazla dolu

kulübenin sazlardan örme kapısı yıkılmış, parlak bir ziya her tarafı aydın etmişti. Babası ile anası hemen bu nâgehanı baskın üzerine oklarına saldırmışlardı. Fakat o saniyede küçük zencinin kulaklarını yırtan iki tiz seda her şeyi bitirmiş, bütün ümitleri kırılmıştı.

Zenci kız, biraz sonra kolları olduğu halde, kulübenin kapısından çıkarken, parlak ziyanın altında, anasıyla babasının kanlar içinde çırpıntılarında başka bir şey görmemişti...

Uzun hayatının ilk düğümü olan bu nokta. İşte Gündüz Nene'nin kalbinin en derin hücrelerine yerleşen emellerin temeliydi. Artık, ondan sonrasını tamamen hatırlar; fakat, ehemmiyet vermez, düşünmek bile istemezdi. Onu, uzun zaman bir geminin ambarında bağlı tutmuşlar, döğmüşler; nihayet, minareleri, camileri, evleri bol bir kasabaya getirmişler; başka birine satmışlardı. Burası, "Mısır" idi. Bu küçük zenci kızı, Mısır'ın büyük konaklarından kırbaçlar altında terbiye edilmiş, senelerce buralarda kalmış, elden ele geçmişti. Fakat, günün birinde, nasıl bir sebep -burasını o da bilmiyordu- onu bu memlekete kadar atmıştı. Konaklarda genç kızlar, saraylılar, onun, zifiri geceleri utandıracak keskin parlaklığıyla her tarafa ziya veren gülüşü, hiddetinden kudurtacak kadar kuzgunî siyah olan yüzünden kinaye olmak üzere, ona, "Gündüz" ismini vermişlerdi.

Zaman değişmiş; artık, kölelerin yaptığı hizmetlerle, kendilerine ait olan masrafların tekabül etmediği anlaşılmış; yavaş yavaş bu ticaret terk edilmeye başlanmıştı. İşte bu vakit, Gündüz Nene yine konaklarda tanıdığı bir "beyaz" ile evlenerek hürriyetini eline almıştı. Bu tarihten bugün, tam altmış sekiz sene geçmişti. İzdivacından on bir sene sonra kocası ölmüştü. Nihayet Gündüz Nene, yine konaklara devama başlamış, maişetini oradaki hizmetinden çıkarmaya çalışmıştır.

Bu da kim bilir ne kadar sürdü. Zaman oldu o konakların kapıları da, Gündüz Nene'nin yüzüne kapandı. Fakat o, bunlardan müteessir olmuyordu. Zira, kalbinin derinliklerine sakladığı emel, artık bu topraklarda, hayatını mahvettiği bu yabancı yerlerde yaşamak ümidini alıyordu. Sanki, anasının, beyazın kurşu-

nu ile delinen bağı kendine açılıyor; bir siyah, fakat sefil, kendisini oraya, o taşlarından, topraklarından yeni bir hayat bulmak ihtimâlini beslediği o memlekete davet ediyordu. Bu pek eski ve pek kuvvetli arzu kökleştikçe, Gündüz Nene'nin kalbinde tamir kabul etmez, tedavi imkânı muhal bir daüssıla hâlini alıyordu.

Gündüz Nene, kendi memleketinin buraya ne kadar uzak olduğunu öğrenmişti. Şimdi para toplayacak; bir gün, hiç kimşenin haberi olmadan şimendifere, ondan sonra vapura binecek, anasının babasının kanlar içinde çırpındıkları o kulübenin kenarında, kendi kendisine ağlayacak, ağlayacak, ağlayacak... Sonra talihinin bu acayıp cilvesinin mükâfatını Allah'tan isteyecekti.

Zavallı kadın; bu emeli müzehhep hülyalarının fiile gelebilmesi için kim bilir ne kadar çalışmıştı? Kahvehanelerde, camilerin kapıları önünde, beylerin, paşaların konaklarında kim bilir ne kadar dilencilik etmişti?

Artık zayıflamıştı. Memleketin bütün küçük çocuklarını bilir, sever, şakalaşır. Onların o civıltılarından, onların her türlü hareketinden en ziyade anlayan o idi...

Bir küçük çocuk onun gözlerinin önüne, o karanlık gecenin tüyler ürperten felâketini getirdi.

Gündüz Nene'nin yüzünü görmeyeli beş sene oluyor. Bugün memleketimden aldığım bir mektup, bu ihtiyar zenci kadının vefat ettiğini bildiriyor ve:

- "Azizim", diyor. "Gündüz Nene iki gün evvel öldü. Hem de sokaktaki çamurlu taşlar üstünde... Üzerinde bulunan kemerde 87 adet altın, birkaç frank bulundu."

Gözlerinden yuvarlanan iki damla yaş ile, ağzından gayri ihtiyari şu cümleler fırlamıştı: Zavallı Gündüz Nene. Acaba, o kıymetli emelin, erbâb-ı sahibesi, ferî uçmuş gözlerini kâinata ne gibi hissiyatın tesiriyle kapamıştı, ölümün kucacağına atılınca kadar, yeis-i galibane pençeleşen bu zenci kadını, bu insanîyetin, medenîyetin düşüncelerine hicap fırtınalı salıyorken gölgesi, ne kadar hürmet edilecek bir seciyeye malikti.

Mehmet Hilmi (1902-1931): 1902 yılında Sofulu'nun Babalar köyünde doğdu. 25.06.1931'de 29 yaşında öldü. Öğretmenlik, tütün işçiliği yaptı. Gümülcine ve İskeçe'de Türk gençlik teşkilatlarının kuruluşlarında öncülük etti. Lozan'dan sonra Batı Trakya'da ilk Türkçe gazete olan Yeni Ziya'yı çıkardı. Türk azınlığını her açıdan kalkındırmaya yönelik faaliyetleri neticesinde önce Limni'ye; daha

sonra Kıtira adasına ve son olarak Larissa'ya sürüldü. Ancak bu süreç içerisinde yılmadı ve Batı Trakya'ya her dönüşünde Yeni Yol ve Yeni Adım gazetelerini çıkararak mücadelesini sürdürdü... Özellikle Yeni Adım gazetesinin Batı Trakya Türkleri tarihinde önemli bir yeri vardır. Yaklaşık on yıl süren sürgün ve mücadele neticesinde yorgun düşen Mehmet Hilmi, yatağa düşünce Rum doktorlar kendisine "Apendisit" teşhisi koydular. Ancak, kuşkulu bir şekilde 29 yaşında ameliyat masasında hayata gözlerini yummuştur. Yazdığı hikâyelerinde Batı Trakya Türkleri'nin problemlerini dile getirmiştir. Olayları gözlem ürünü canlı tipler vasıtasıyla çözmeye çalışmıştır. Beşeri duygular açısından tahlillere yöneldiği hikâyelerinde sürgün edildiği yerlerin kimi izlerini de bulmak mümkündür. Batı Trakya Türkleri konusunda daha çok siyasî çalışmalarıyla tanınan Mehmet Hilmi'nin edebî çalışmalarının müstakil bir kitap halinde toplanması gerekli hale gelmiştir.